

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 149/19
Luxembourg, 3. detsember 2019

Kohtuotsus (kohtuasi C-482/17)
Tšehhi Vabariik vs. parlament ja nõukogu

Euroopa Kohus jätab rahuldamata Tšehhi Vabariigi hagi direktiivi peale, millega tugevdatakse tulirelvade omandamise ja valduse kontrolli

Selle direktiivi vastuvõtmine siseturu nõuetekohast toimimist käsitlevate EL toimimise lepingu sätete alusel oli õiguspärane

Euroopa Kohus jättis 3. detsembri 2019. aasta kohtuotsusega Tšehhi Vabariik vs. parlament ja nõukogu (C-482/17) rahuldamata hagi, millega paluti osaliselt või täielikult tühistada direktiiv 2017/853¹ (edaspidi „vaidlustatud direktiiv“), millega Euroopa Parlament ja nõukogu muutsid nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta² (edaspidi „tulirelvadirektiiv“). Euroopa Kohus otsustas, et meetmed, mille Euroopa Parlament ja nõukogu vaidlustatud direktiiviga võtavad, ei riku pädevuse andmise, proportsionaalsuse, õiguskindluse, õiguspärase ootuse kaitse ega diskrimineerimiskeelu põhimõtteid, millele Tšehhi Vabariik hagi põhjendamiseks viitas.

Kontrolli kaotamiseks Schengeni ala sisepiiridel pani tulirelvadirektiiv paika tulirelvade valdamise ja omandamise ning nende teise liikmesriiki viimise ühtlustatud miinimumraamistikku. Selleks on direktiiviga kehtestatud sätted, mis käsitlevad seda, millistel tingimustel võib erinevate klasside tulirelvi omandada ja vallata, nähes ühtlasi avaliku julgeoleku kaalutlustel ette, et teatavat tüüpi tulirelvade omandamine peab olema keelatud.

Toimunud terrorirünnakute järel võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu 2017. aastal vastu vaidlustatud direktiivi, et kehtestada kõige ohtlikumate, laskekõlbmatuks muudetud ja poolautomaatsete tulirelvade jaoks rangemad eeskirjad. Ühtlasi on selle direktiivi eesmärk hõlbustada teatud relvade vaba liikumist ja selleks näeb see eelkõige ette märgistamiseskirjad.

Mis puudutab automaattulirelvadest poolautomaatseteks tulirelvadeks ümber ehitatud relvi, mis põhimõtteliselt on keelatud, siis nende jaoks on vaidlustatud direktiivis ette nähtud erand, mille kohaldamise tingimused on täidetud ainult Šveitsis, mis kuulub Schengeni alasse ja kus tulirelvadirektiiv on kohaldatav. Täpsemalt on tegemist tingimusega, mis puudutab üldisel ajateenistusel põhineva sõjaväeteenistuse olemasolu ning viimase 50 aasta jooksul kehtinud korda, mille kohaselt antakse sõjaväe tulirelvad üle isikutele, kes lahkuvad relvajõududest.

Tšehhi Vabariik esitas Euroopa Kohtule hagi vaidlustatud direktiivi osaliseks või täielikuks tühistamiseks. Selles menetluses toetasid Tšehhi Vabariiki Ungari ja Poola, samas kui Euroopa Parlamenti ja nõukogu toetasid Prantsusmaa ja Euroopa Komisjon.

Kõigepealt märkis Euroopa Kohus seoses pädevuse andmise põhimõtte väidetava rikkumisega, et isegi kui sellise ELTL artikli 114 põhineva aktiga nagu direktiiv 91/477 on juba kõrvaldatud kõik kaubandustakistused valdkonnas, mille ühtlustamiseks see akt on vastu võetud, ei saa liidu seadusandjalt võtta võimalust kohandada seda akti selle sätte alusel vastavalt muutunud asjaoludele, arvestades, et tema ülesanne on tagada aluslepingutega tunnustatud üldiste huvide

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/853, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (ELT 2017, L 137, lk 22).

² Nõukogu 18. juuni 1991. aasta direktiiv 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta (EÜT 1991, L 256, lk 51; ELT eriväljaanne 13/11, lk 3).

kaitse. Selliste üldiste huvide hulka kuuluvad võitlus rahvusvahelise terrorismi ja raske kuritegevuse vastu ning avaliku julgeoleku tagamine.

Järgmisena täpsustas Euroopa Kohus seoses olemasolevat õigusakti muutva õigusaktiga, et selle õigusliku aluse kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta olemasolevat muudetavat õigusakti, ja eeskätt selle eesmärgi ja sisu. Muudatusakti eraldiseisvana käsitlemine võib viia paradoksaalse tulemuseni, et samal ajal, kui muudatusakti ei saaks vastu võtta ELTL artikli 114 alusel, oleks liidu seadusandjal seevastu võimalik saavutada sama regulatiivne tulemus algse akti kehtetuks tunnistamise ja selle uues, kõnealuse artikli alusel vastu võetavas aktis täielikult ümbersõnastamise teel. Seetõttu leidis Euroopa Kohus, et õiguslik alus, millel vaidlustatud direktiiv tuli vastu võtta, tuleb kindlaks määrata, pidades iseäranis silmas nii direktiivis 91/477 seisnevat õiguslikku konteksti kui ka sellesse vaidlustatud direktiiviga tehtud muudatustest tulenevaid õigusnorme.

Viimasena tõdes Euroopa Kohus direktiivi 91/477 ja vaidlustatud direktiivi eesmärgi ja sisu võrdluse põhjal, et mõlema direktiivi eesmärk on ühtlustada tsiviilkasutuseks mõeldud tulirelvade vaba liikumist käsitlevaid liikmesriikide õigusnorme, piiritledes samal ajal selle vabaduse nende kaupade olemusega kohandatud julgeolekutagatistega, ning märkis, et selles osas piirdub vaidlustatud direktiiv sellega, et kohandab direktiiviga 91/477 nende kahe eesmärgi vahel loodud tasakaalu muutunud oludega.

Euroopa Kohus märkis siinkohal, et kaupade ohutusega seotud aspektide ühtlustamine on üks siseturu tõrgeteta toimimise tagamiseks vajalikest põhielementidest, sest lahknevad õigusnormid selles valdkonnas võivad tekitada kaubandustakistusi. Kuna aga tulirelvade eripära seisneb nende ohtlikkuses mitte ainult kasutajate, vaid ka laia avalikkuse jaoks, rõhutas Euroopa Kohus, et avaliku julgeolekuga seotud kaalutlused on nende kaupade omandamist ja valdamist käsitlevate õigusaktide puhul ülimalt olulised.

Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohus, et liidu seadusandja ei ületanud vaidlustatud direktiivi ELTL artikli 114 alusel vastu võttes talle selle sättega antud kaalutlusruumi.

Seoses proportsionaalsuse põhimõtte väidetava rikkumisega analüüsis Euroopa Kohus, kas institutsioonidevahelisest parema õigusloome kokkuleppest³ tulenes komisjonile ametlik kohustus koostada vaidlustatud direktiivi vastuvõtmisega kavandatud meetmete mõjuhinnang, et oleks võimalik hinnata nende meetmete proportsionaalsust. Euroopa Kohus tõi sellega seoses välja, et mõjuhinnangute koostamine on seadusandliku menetluse üks etapp, mis üldjuhul tuleb läbida juhul, kui seadusandlikul algatusel võib olla märkimisväärne majanduslik, keskkonnaalane või sotsiaalne mõju. Sellest kokkuleppest ei tulene aga kohustust koostada igal juhul mõjuhinnang.

Mõjuhinnangu koostamata jätmist ei saa seega pidada proportsionaalsuse põhimõtte rikkumiseks juhul, kui liidu seadusandja on teatavas olukorras, mis nõuab selle etapi vahelejätmist, tingimusel et tema käsutuses on piisavalt asjaolusid, mis võimaldavad tal hinnata kavandatava meetme proportsionaalsust.

Järgmisena tõdes Euroopa Kohus kohtuotsuses, et liidu seadusandja käsutuses oli hulk analüüse ja soovitusi kõikide Tšehhi Vabariigi argumentides osutatud teemade kohta, ning vastupidi selle liikmesriigi väidetele ei ole vaidlusalused meetmed neid analüüse ja soovitusi arvestades ilmselgelt ebasobivad nende meetmete eesmärkide saavutamiseks ehk selleks, et tagada liidu kodanikele avalik julgeolek ja hõlbustada tsiviilkasutuseks mõeldud tulirelvade siseturu toimimist.

Seetõttu otsustas Euroopa Kohus, et liidu institutsioonid ei ole käesoleval juhul ületanud ulatuslikku kaalutlusõigust, mis neil on juhul, kui nad peavad andma selliseid keerulisi poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid arvamusi ja hinnanguid. Viimasena lükkas Euroopa Kohus tagasi Tšehhi Vabariigi argumendid, mis olid konkreetselt suunatud vaidlustatud direktiivi teatavate sätete vastu, mille puhul see liikmesriik väitis, et need on vastuolus proportsionaalsuse ja õiguskindluse põhimõttega,

³ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel 13. aprillil 2016 sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT 2016, L 123, lk 1).

vaidlustatud direktiivi kohaldamise tõttu potentsiaalselt rangemalt reguleeritud klassidesse kuuluvate tulirelvade omanike või valdajate õiguspärase ootusega ning lõpuks diskrimineerimiskeelu põhimõttega.

Viimati nimetatud põhimõtte kohta märkis Euroopa Kohus, et Šveitsi jaoks tehtud erand võtab arvesse nii selle riigi kultuuri ja traditsioone kui ka asjaolu, et sel riigil on oma traditsioonist tulenevalt olemas kogemus ja kinnitust leidnud suutlikkus tuvastada asjasse puutuvad isikud ja relvad ja teostada nende üle järelevalvet, mistõttu võib eeldada, et vaidlustatud direktiiviga taotletavad avaliku julgeoleku tagamise eesmärgid saavutatakse olenemata sellest erandist. Kuna ükski Euroopa Liidu liikmesriik ei näi olevat Šveitsiga sarnases olukorras, siis diskrimineerimist ei esine.

MÄRKUS: Tühistamishagiga taotletakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjassepuutuv institutsioon peab täitma õiguslünka, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamise pildid on kättesaadavad agentuuri [Europe by Satellite](#) kaudu ☎ (+32) 2 2964106